

Soutěž ČESKÝ MED 2022

Ing. K. Kvasničková, Ing. M. Vořechovská, Zkušební laboratoř VÚVč, s. r. o.

V předchozích dvou letech bylo málo medu, tím více letos včelaři očekávají bohatou snůšku.

Bude-li, tak se na pultech obchodů a stánků jistě objeví pestrá škála nabízených medů. Ke „zviditelnění“ medů od Vašich včel Vám může pomoci účast v soutěži Český med s výsledným ohodnocením v podobě diplomu a hologramových samolepek.

Soutěž je cílená na medy, které jsou určeny na prodej. Aby odpovídaly platné legislativě nejenom svými fyzikálně-chemickými parametry, ale také správným označením.

Zde naleznete, jaká kritéria budou u soutěžních medů hodnocena a hned také rady, jak je splnit.

Na závěr uvádíme pokyny k zaslání medů, informace k vyhlášení a předávání ocenění. Přihláška je ke stažení na našich webových stránkách www.beedol.cz/cesky-med nebo nově k vyplnění pomocí on-line formuláře: www.beedol.cz/zkusebni-laborator/laboratorni-rozborny-medu.

Kritéria a jejich bodové hodnocení zůstávají stejná jako v předchozích letech:

- fyzikálně-chemické vlastnosti: max 30 bodů
- úplnost a správné vyjádření povinných údajů na etiketě: max 25 bodů
- správnost doplňujících a nepovinných údajů, pokud jsou na etiketě uvedeny: max 25 bodů
(Pokud na etiketě žádné doplňující údaje nejsou, je za toto kritérium přiřazeno 25 bodů.)
- celkový estetický dojem: max 20 bodů

Tabulka 1: Ohodnocení podle získaného celkového počtu bodů

Celkový počet bodů	Ohodnocení
92 až 100	Diplom Zlatá medaile soutěže Český med roku 2022 + 10 ks malých zlatých nálepek s právem dokoupit další
86 až 91	Diplom Stříbrná medaile soutěže Český med roku 2022 + 10 ks malých stříbrných nálepek s právem dokoupit další

Podrobnosti k jednotlivým kritériím

ad a) fyzikálně-chemické vlastnosti

U medů zaslaných do soutěže se stanovuje obsah vody, 5-hydroxymethylfurfuralu (HMF), sacharózy a elektrická vodivost (pro deklaraci druhu medu květový/medovicový).

Obsah sacharózy a elektrická vodivost se posuzuje podle vyhlášky č. 76/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Obsah vody a HMF musí vyhovovat požadavkům svazové normy Český med ČSV 1/1999, která je oproti vyhlášece přísnější.

ad b) povinné údaje na etiketě

Označování medu, jakožto potraviny je ošetřeno právními předpisy (vyhl. č. 417/2016 Sb., vyhl. č. 76/2003 Sb. a souvisejícími normami). Pro potřeby soutěže se nevyžadují žádné další informace navíc oproti těm, které jsou z legislativy povinné.

Všechny povinné údaje musí být:

- **čitelné** (min velikost tištěného písma je 1,2 mm)
- **nesmazatelné** (nedoporučujeme zápis tužkou, smývatelnou fixou apod.)

- **pevně spojené s obalem** (není přípustné uvádět povinné údaje na visačkách, nedoporučujeme ani uvádění na víčku).

Veškeré povinné údaje označujete na etiketách **sami, laboratoř je za vás nevyplňuje.**

1. Název potraviny

U vytočeného/vykapaného/lisovaného medu stačí uvádět pouze „**MED**“.

Název „Med“ **může** být doplněn nepovinným údajem **květový nebo medovicový**, podle původu medu. Tomuto označení však **musí** odpovídat hodnota elektrické vodivosti.

V případě, že se jedná o med **pastový, doporučujeme** tuto informaci na obale uvést, nejlépe včetně označení původu medu (květový/medovicový). Pro zákazníka je tato informace jistě benefitem a zároveň zdůvodněním vyšší ceny oproti ostatním medům.

Správné příklady: „**MED**“, „**Med květový pastový**“.

2. Identifikace výrobce

Jde-li o fyzickou osobu: **Jméno, příjmení a adresa bydliště** chovatele.

Jde-li o právnickou osobu: **Název a sídlo firmy** chovatele.

Nestačí napsat jen jméno nebo název webové stránky.

3. Údaj o hmotnosti = čisté množství potraviny

Za hmotnost vyjádřenou na etiketě se považuje čisté množství potraviny, tj. bez započítání hmotnosti obalu – sklenice.

Doporučené příklady: „**Hmotnost: 1 kg**“ nebo „**Hmotnost: 1000 g**“.

Pokud chcete ušetřit místo na etiketě, můžete napsat jenom číselný údaj s jednotkou hmotnosti, tedy například: „**1 kg**“ nebo „**950 g**“.

Hmotnost medu ve sklenici se může lišit od deklarované hmotnosti o odchylku danou komoditní vyhláškou č. 76/2003 Sb.

Tabulka 2: Přípustné záporné hmotnostní odchylky od spotřebitelského balení
(zdroj: vyhláška č. 76/2003 Sb., příloha č. 3, tabulka č. 3)

Hmotnostní rozsah (g)	Hmotnostní odchylka (%)
do 100 včetně	- 8,0
větší než 100 do 250 včetně	- 5,0
větší než 250 do 500 včetně	- 3,0
nad 500	- 1,0

Příklad: pokud je na sklenici uvedeno: „Hmotnost: 1 kg“, znamená to, že ve sklenici musí být nejméně 990 g medu.

Pokud chcete u čísla vyjadřujícího hmotnost nějakou odchylku napsat, nesmí být vyšší, než připouští tabulka. Doporučujeme odchylky u hmotnosti neuvádět. Nepoužívejte ani zkratky „cca“ nebo „min.“, bez ohledu na to, zda to může nebo nemůže spotřebitele poškodit.

4. Země původu

V tomto údaji uvádíme zemi, kde byl med získán. Do soutěže Český med je možné zaslat výhradně med, který byl vyprodukován pouze včelstvy na území České republiky. Přípustná označení za nápisem země původu či původ jsou tedy Česká republika nebo Česko.

Správné příklady: „**Země původu: Česká republika**“, „**Původ: Česká republika**“ nebo „**Země původu: Česko**“, „**Původ: Česko**“.

Oproti tomu se CZ kód nepoužívat nesmí, protože se nejedná o oficiální název naší země.

Označení medu může být doplněno regionálním, územním nebo místním označením původu, pokud výrobek pochází zcela z uvedeného zdroje původu. Toto doplnění je nepovinné.

Pozor. Obrázek vlajky nenahrazuje označení země původu. Vlajka je nepovinná informace o tom, že potravina byla vyrobena v České republice. Pravidla uvádění této informace naleznete v § 3 vyhlášky 417/2016 Sb. a způsob grafického vyjádření v příloze této vyhlášky.

5. Datum minimální trvanlivosti

Správné příklady: „**Minimální trvanlivost do 12.12.2024**“, „**Minimální trvanlivost do konce 12. 2024**“, „**Minimální trvanlivost do konce 2024**“, „**Minimální trvanlivost do data uvedeného na dně sklenice.**“ Na dně sklenice pak bude uvedeno „**12.12.2024**“.

Tento údaj lze vyjádřit použitím zaškrtačkových okének, ale před datem musí být napsáno: „**Minimální trvanlivost do konce**“.

Nevhodná je formulace „*Spotřebujte do den, měsíc, rok*“. Toto vyjádření se používá pro potraviny snadno podléhající zkáze a po uplynutí data použitelnosti se potravina nepovažuje za bezpečnou.

Pokud se i přesto rozhodnete tuto formulaci použít, je nutné ji doplnit podmínkami uchovávání. Příklad: Spotřebujte do 12.5.2024. Uchovávejte v temnu při teplotě do 15 °C.

Příklady chybně uvedeného data minimální trvanlivosti: „Minimální trvanlivost do 2020“ (*chybí slovo konce*), „Minimální trvanlivost 2 roky od data vytáčení. Datum vytáčení: 12.6.2022“, „Spotřebujte do 12.5.2023“, „Nejlépe spotřebovat do 12.12.2024. Uchovávejte v temnu při teplotě do 15 °C.“

ad c) správnost doplňujících a nepovinných údajů

Tyto údaje doporučujeme neuvádět. Mohou být v mnoha případech zavádějící a klamavé. Pokud je uvádíte, držte se následujících doporučení.

Pozor. Doplňující údaje bývají často na **visačkách** připojených ke sklenici. Ty jsou ovšem chápány jako součást balení, a tudíž jakákoliv informace na nich uvedená, je považována za informaci na etiketě a vztahuje se k potravine ve smyslu příslušné legislativy. To znamená, že ani na visačce nesmí být uvedeno např. zdravotní tvrzení.

1. Označení druhu rostliny

Název medu je možné doplnit nepovinným údajem o druhu rostliny, z níž pochází. V takovém případě však vzorek musí splňovat všechna kritéria daná vyhl. č. 76/2003 Sb. Tedy musí

pocházet zcela nebo převážně z uvedeného druhu rostliny a mít odpovídající **organoleptické, fyzikálně-chemické a mikroskopické** charakteristiky.

Splnění těchto požadavků je pro běžného včelaře nemožné ověřit bez příslušných laboratorních analýz. I med vonící po lípách nemusí splnit limity na počet pylových zrn apod. Chcete-li na etiketě přesto druh rostliny uvést, doporučujeme obejít přesné pojmenování použitím formulace „z období květu...“ nebo „z ... oblasti“.

Doporučené příklady: místo „med květový **akátový**“ použít „med květový z **akátové oblasti**“, místo „med květový **lipový**“ použít „med květový z **období květu lípy**“.

2. Výživové údaje

Údaje o výživové hodnotě potraviny jsou pro med **nepovinné**, není potřebné je uvádět. Pokud je totiž na etiketu uvedete, budeme muset posuzovat jejich úplnost, správnost, umístění v jednom zorném poli a snadnou čitelnost tak, jak to ukládají právní předpisy.

Vzor:

Průměrné výživové hodnoty ve 100 g:

energetická hodnota 1360 kJ/320 kcal

Úplný výčet živin u medu je následující: tuky 0 g, z toho nasycené mastné kyseliny 0 g, sacharidy 80 g, z toho cukry 76 g, bílkoviny 0 g, sůl 0 g.

3. Odkaz na záruky kvality

Často na etiketách uvádíte různé značky kvality, například „Regionální potravina“. Toto tvrzení musí být doplněno informací, na jakém základě byla známka kvality udělena. Je to podobné jako, když se budete odkazovat na ocenění v soutěži „Český med“ po získání medaile v této soutěži.

Pokud použijete samolepící hologramové nálepky, dodržujte prosím tato pravidla:

Uživatel nálepek musí být nositelem medaile Český med a na materiálu nebo etiketě musí být současně uveden tento text: „Zlatá (stříbrná) medaile Český med 20.. za med (označení medu musí přesně odpovídat diplomu)“.

4. Označení „Panenský med“

K tomu doplňujícímu nepovinnému údaji je nutné napsat vysvětlení, že se jedná o **med z nezaplodovaných plástů**. Není to první vytočený med, toto pojetí je chybné!

5. Zdravotní a výživová tvrzení

Informace na etiketě **nesmí** potravině připisovat vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit. Nesmí na tyto vlastnosti ani odkazovat. Jednalo by se o **porušení legislativních norem** s možným postihem státními orgány.

Neuvádějte slova jako: **pravý, čerstvý, čistý, 100%, domácí, kvalitní, přírodní, léčivý, dietetický, vhodný k prevenci....** Přesná znění požadavků najdete v NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (v článku 7) a v § 2 vyhlášky 417/2016 Sb. o některých způsobech označování potravin.

6. Zavádějící informace a klamavá tvrzení

Zakázané jsou také veškeré informace, které mohou uvést spotřebitele v omyl, připsování účinků nebo vlastností, které potravina nemá, nebo **tvrzení, která nelze dokázat**.

Neuvádějte žádné informace, které by mohly vyvolávat dojem, že tato konkrétní potravina má zvláštní charakteristiky, pakliže všechny medy mají ve skutečnosti stejné charakteristiky. A to zejména zdůrazňováním některých složek či živin. Informace o tom, že např. med obsahuje vysoké množství jednoduchých cukrů nebo že obsahuje pylová zrna či přírodní enzymy, by mohla ve spotřebiteli vyvolat mylný dojem, že jiné medy toto neobsahují. Proto se takové informace podle legislativy uvádět **nesmějí**. Přijatelné by byly jen v případě, pokud by neoddělitelně následoval dovětek: „**tak jako všechny ostatní medy**“, čímž tato informace poněkud postrádá smysl.

Také pojem **krystalizace medu** může být mylně vysvětlován. Není vhodné dávat do souvislosti proces krystalizace medu s jeho pravostí a kvalitou. Některé druhy autentických medů krystalizují velmi pomalu, a naopak medy falšované různými sirupy krystalizovat mohou. Pokud některé, ještě nepoučené, spotřebitele znepokojuje zkrystalizovaný med, je dobré jim vysvětlit, že krystalizace medu je přirozený proces a nemá žádnou souvislost s přidavkem cukru do medu. Nicméně ani tak **není vhodné** toto vysvětlení uvádět na etiketu.

ad d) celkový estetický dojem zaslání balení

V soutěži se hodnotí celé balení. Tedy sklenice medu se všemi nalepenými etiketami či polepkami včetně víčka. Posuzuje se, jak vše dohromady ladí, barevně, typem a velikostí písma, motivem (kresby, fotografie) apod. Z textu musí být především zřejmé, že se jedná o med. Další povinné informace (viz kritérium b) musí být čitelné a umístěné v hlavním zorném poli na neoddělitelné etiketě. Povinné údaje nesmí být nijak skryty, zastřeny, přerušeny jiným textem nebo grafickým vyobrazením.

Nehezky vypadají údaje dotištěné razítkem, které se nevejde do vymezeného okénka nebo jsou údaje dopsány příliš silným fixem.

Pokyny pro zaslání vzorků do soutěže

Letos budeme přijímat vzorky do soutěže s **termínem doručení do 2. září 2022**.

Doručení vzorků můžete provést dvěma způsoby: osobním doručením na podatelnu Výzkumného ústavu včelařského, s. r. o. v Máslovicích – Dole, nebo prostřednictvím vámi zvolené přepravní společnosti.

Sklenici s medem **dobře zabalte** s ohledem na křehkost přepravovaného obsahu (pokud si nejste jisti, můžete použít některé dostupné návody a rady dopravních společností). Zvláště v případě, že chcete v jednom balíku zaslat více vzorků, dbejte na probalení jednotlivých sklenic tak, aby se při přepravě nemohly dotýkat a rozbít se o sebe navzájem.

Možnost zaslání etiket k určení původu medu

Pokud si nejste jisti, zda máte med květový nebo medovicový, použijte nejlépe etiketu s názvem pouze „med“.

Používáte-li k prodeji vždy etikety s nepovinným označením původu, nemusíte je na sklenici lepit. Pošlete nám etikety pro obě varianty a my je podle výsledku elektrické vodivosti nalepíme

na Vaše sklenice sami. Tento požadavek vyznačte v přihlášce.

Etikety ale musíte dodat **na samolepce**. Nelze poslat vyfocenou nebo naskenovanou etiketu na archu papíru, abychom si ji na medu jenom představili.

V případě, že posíláte více vzorků v jednom balíku a rozhodnete se etikety nenalepit, označte sklenice jiným způsobem (např. vzorek č. 1, 2, ... nebo datem vytáčení apod.). Na protokolu o zkouškách bude pak k této identifikaci přiřazen název uvedený na vybrané etiketě (např. vzorek č. 1 - med květový).

Pošlete spolu s přihláškou na adresu:

Výzkumný ústav včelařský, s. r. o.

Dol 94

250 69 Vodochody

Doporučujeme v balíku oddělit přihlášku (případně spolu s etiketami) od samotných sklenic s medy. Postačí např. vložení přihlášky do euro fólie.

Úhrada poplatku za účast v soutěži

Plná cena za účast v soutěži (včetně ceny rozboru medu, vystavení protokolu o zkouškách, v případě úspěchu také certifikátu Český med a diplomu podle příslušného ocenění spolu s 10 ks nálepek medailí) je 1.910,- Kč za jeden vzorek.

Můžete využít dotaci 800,- Kč, kterou za vás vyřídí laboratoř. **Cena snížená o dotaci je pak 1.110,- Kč.**

Na dotaci má nárok každý registrovaný chovatel včel. V dotačním roce můžete využít dotaci na čtyři rozboru medu, bez ohledu na to, jaká laboratoř rozboru provede.

Příklad: na 4 vzorky zaslané do konce června 2022 využijete 4x dotaci za dotační rok srpen 2021–červenec 2022, na další 4 vzorky zaslané od začátku srpna do 02. 09. 2022 využijete 4x dotaci za další dotační rok. A celkem tedy využijete dotaci na 8 vzorků zaslaných do soutěže.

Fakturu na platbu převodem posíláme společně s protokolem o vyšetření.

Oznámení výsledků

Nejdříve obdržíte z laboratoře VÚVč **protokol** o zkouškách s **certifikátem** „Český med“ (pokud budou změřené parametry vyhovující). Protokoly a certifikáty rozesíláme **průběžně** všem, v pořadí, v jakém vzorky přijímáme a postupně analyzujeme.

Dodatečně, po celkovém vyhodnocení soutěže, rozešleme informaci, zda získáte **ohodnocení** „Zlatá nebo Stříbrná medaile soutěže Český med roku 2022“. V takovém případě současně dostanete **pozvánku na slavnostní předávání medailí**.

Vloni jsme se těšili z hojné účasti při předávání ocenění přímo v našem Výzkumném ústavu včelařském v Dole.

Letos plánujeme předávání uskutečnit **22. 10. 2022** ve Včelím světě v **Hulicích**, kde se nachází unikátní expozice, která hravým způsobem představuje život včelstva. V rámci doprovodného programu (obsah bude blíže upřesněn v pozvánce) budete moci navštívit i Vodní dům (1 km od Včelího světa).

Těm, kteří si medaile nevyzvednou osobně, je zašleme poštou.

Seznam oceněných medů bude zveřejněn na našich webových stránkách www.beedol.cz.

Pořadatelé si vyhrazují právo použít zaslané vzorky pro osvětovou činnost (články, přednášky apod.).

Účast v soutěži je zcela dobrovolná a na zařazení do medailové kategorie není právní nárok.